

Broj i struktura poslovnih subjekata u stranom vlasništvu u Crnoj Gori, 2018. godina

U ovom Saopštenju objavljuju se podaci o broju i strukturi poslovnih subjekata koji su u stranom vlasništvu u Crnoj Gori u 2018. godini. Izvor podataka je Poreska uprava - Centralni registar privrednih subjekata. Glavni cilj svih stranih ulaganja je profit. Težnja za osvajanjem novih tržišta je jedan od najvažnijih motiva stranih ulagača. Strana preduzeća posjeduju potrebne tehnologije i finansijska sredstva i od njih se očekuje da doprinesu efikasnosti domaćih preduzeća i da unaprijede upravljanje preduzećem.

U tabeli koja slijedi prikazano je učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu, posmatrano po opštinama, u ukupnom broju poslovnih subjekata koji se nalaze u stranom vlasništvu.

Tabela 1. Procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu po opštinama

Opština	2014	2015	2016	2017	2018
Andrijevica	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Bar	20,1%	19,4%	16,9%	13,6%	11,5%
Berane	0,6%	0,6%	0,6%	0,5%	0,4%
Bijelo Polje	1,0%	0,7%	0,8%	0,9%	0,9%
Budva	23,1%	21,8%	21,2%	20,7%	27,4%
Cetinje	0,9%	1,0%	1,1%	0,9%	0,7%
Danilovgrad	0,8%	0,9%	0,8%	0,8%	0,6%
Gusinje	-	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Herceg Novi	11,3%	12,0%	11,1%	9,2%	8,0%
Kolašin	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%
Kotor	4,9%	4,8%	4,8%	4,4%	3,7%
Mojkovac	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Nikšić	1,5%	1,4%	1,4%	1,5%	1,3%
Petnjica	-	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Plav	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Plužine	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Pljevlja	0,3%	0,3%	0,4%	0,3%	0,3%

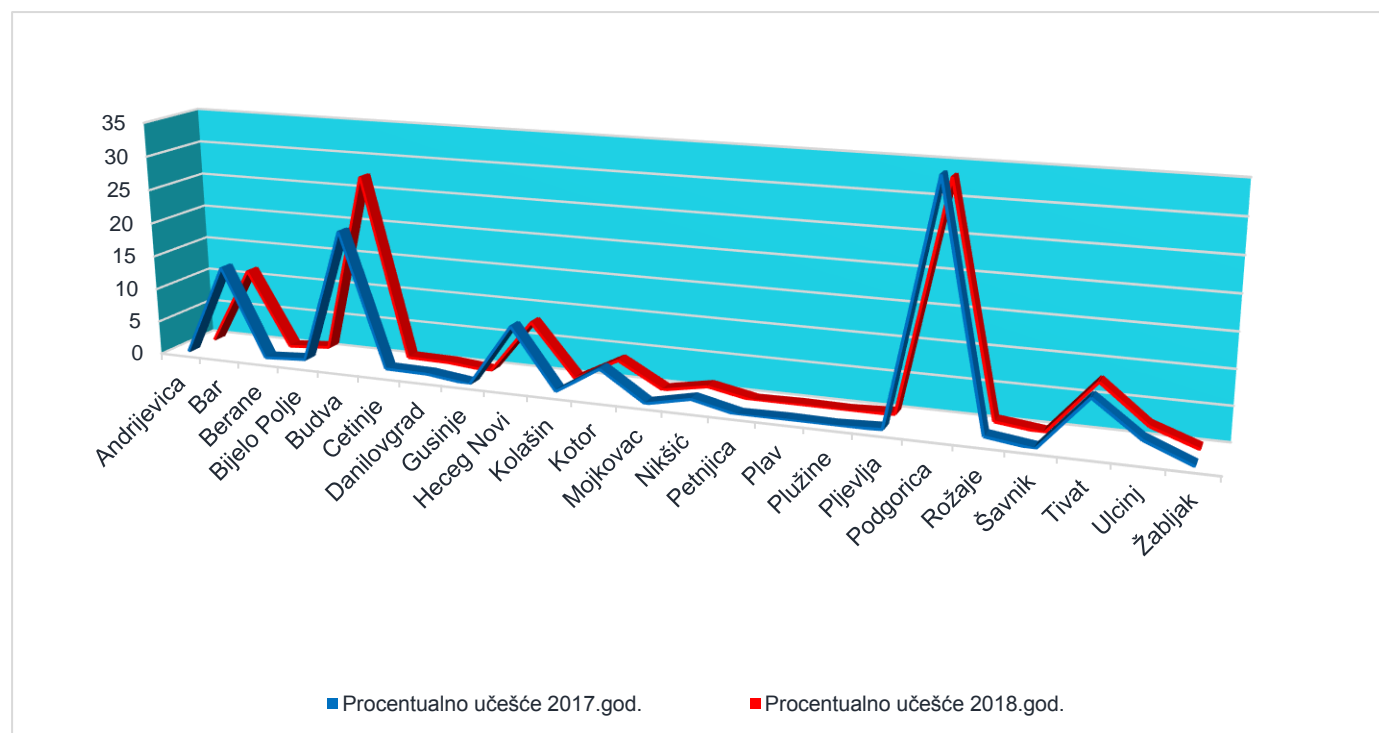
Tabela 1. Procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu po opštinama

/nastavak/

Opština	2014	2015	2016	2017	2018
Podgorica	23,8%	25,8%	29,3%	35,0%	33,4%
Rožaje	0,9%	0,9%	0,8%	0,9%	0,8%
Šavnik	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Tivat	7,2%	7,1%	7,2%	7,7%	7,8%
Ulcinj	2,7%	2,5%	2,9%	2,8%	2,5%
Žabljak	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
UKUPNO	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kao što se može vidjeti u Tabeli 1. najveće procentualno učešće posmatranih subjekata je u 2018. godini, kao i u prethodne četiri posmatrane godine, u opštini Podgorica, (2018. godine - 33,4%; 2017. godine – 35,0%). Zatim, značajan broj subjekata čiji osnivači nisu državljani Crne Gore se nalazi u opštinama: Budva (2018. godine – 27,4%; 2017. godine – 20,7%), Bar (2018. godine – 11,5%; 2017. godine – 13,6%) i Herceg Novi (2018. godine – 8,0%; 2017. godine – 9,2%).

Grafik 1. Procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu po opštinama

Oblici obavljanja privrednih djelatnosti su privredna društva i drugi oblici određeni Zakonom o privrednim društvima države Crne Gore.

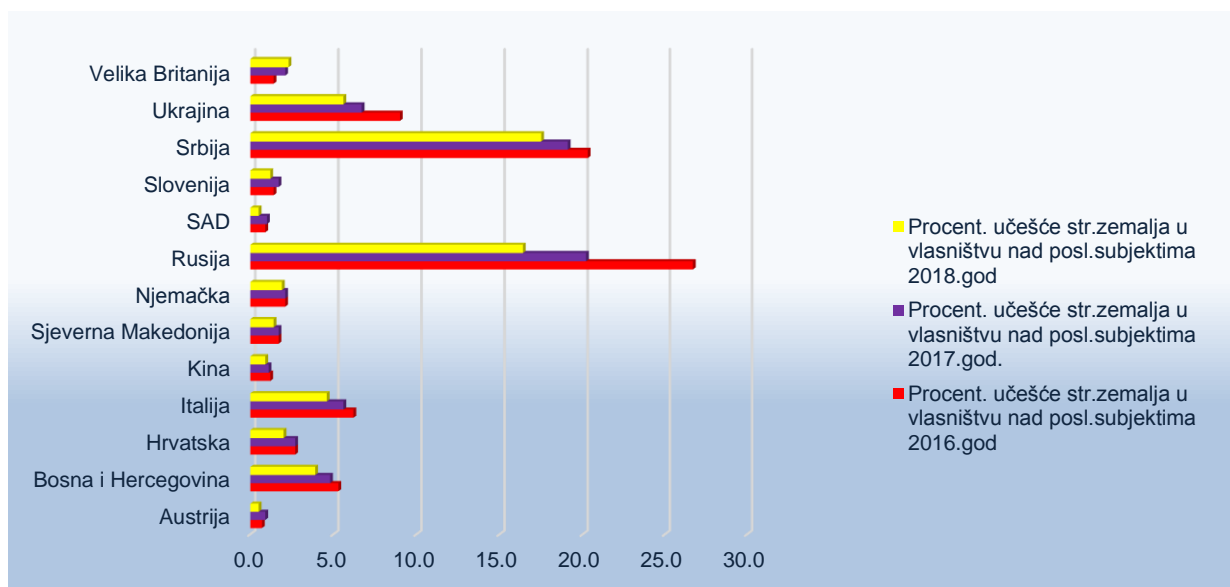
Tabela 2. Procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu posmatrano prema zemlji porijekla vlasnika (za određene zemlje)

Zemlja	2014	2015	2016	2017	2018
Austrija	0,5%	0,6%	0,7%	0,9%	0,5%
Bosna i Hercegovina	4,8%	4,9%	5,3%	4,8%	3,9%
Hrvatska	2,7%	2,8%	2,7%	2,7%	2,0%
Italija	4,8%	5,2%	6,2%	5,6%	4,6%
Kina	1,4%	1,3%	1,2%	1,1%	0,9%
Sjeverna Makedonija	1,6%	1,7%	1,7%	1,7%	1,4%
Njemačka	2,1%	2,2%	2,1%	2,1%	1,9%
Rusija	38,1%	32,0%	26,7%	20,2%	16,4%
SAD	0,8%	0,7%	0,9%	1,0%	0,5%
Slovenija	1,7%	1,4%	1,4%	1,7%	1,2%
Srbija	17,0%	18,7%	20,3%	19,1%	17,5%
Ukrajina	7,7%	10,6%	9,0%	6,7%	5,6%
Velika Britanija	1,4%	1,0%	1,4%	2,1%	2,3%

U Tabeli 2. prikazano je procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu koji svoju djelatnost obavljaju na teritoriji Crne Gore, posmatrano po zemljama porijekla vlasnika - osnivača (fizičkih i pravnih lica).

Ono što se može vidjeti je da po procentualnom učešću prednjače, iz godine u godinu, vlasnici - osnivači koji su porijeklom iz Rusije, zatim iz Srbije i potom iz Bosne i Hercegovine. Takođe, može se primjetiti iz navedenog da iz godine u godinu značajan procenat učešća imaju preduzeća koja se nalaze u vlasništvu fizičkih i pravnih lica koja su porijeklom iz Ukrajine. Takođe, analize pokazuju da se iz godine u godinu pojavljuje sve značajniji broj preduzeća koja su u vlasništvu fizičkih i pravnih lica iz Turske, pa je 2017. godine njihovo procentualno učešće bilo 8,7%, a 2018. godine 24,4%.

Grafik 2. Procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu, posmatrano prema zemlji porijekla vlasnika

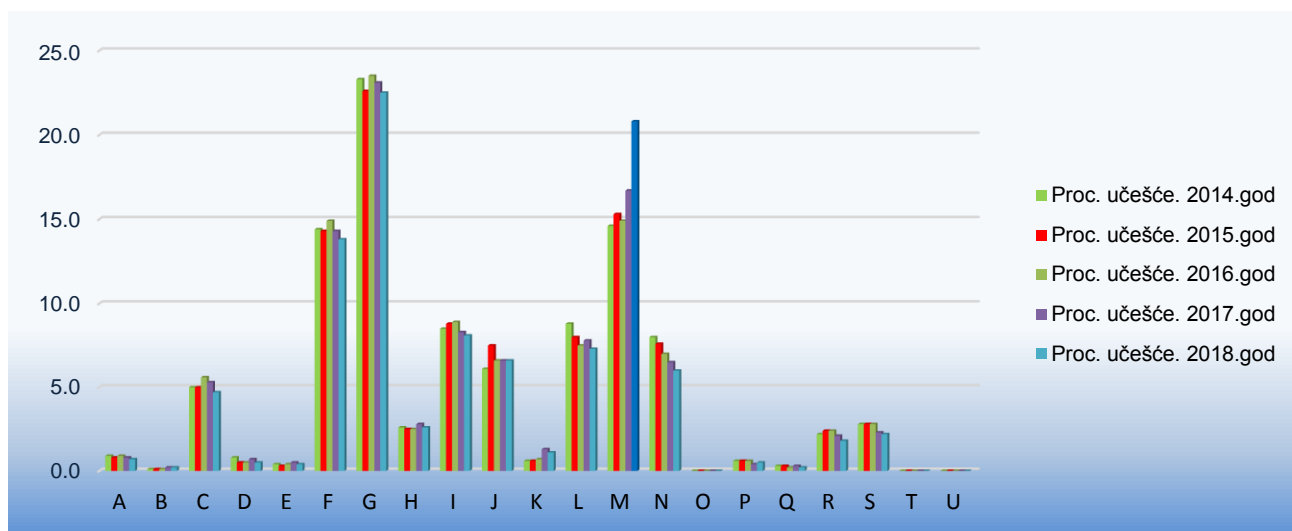
U Tabeli 3. prikazano je procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu koji svoju djelatnost obavljaju na teritoriji Crne Gore, posmatrano po sektorima djelatnosti.

Tabela 3. Procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu, posmatrano prema sektorima djelatnosti

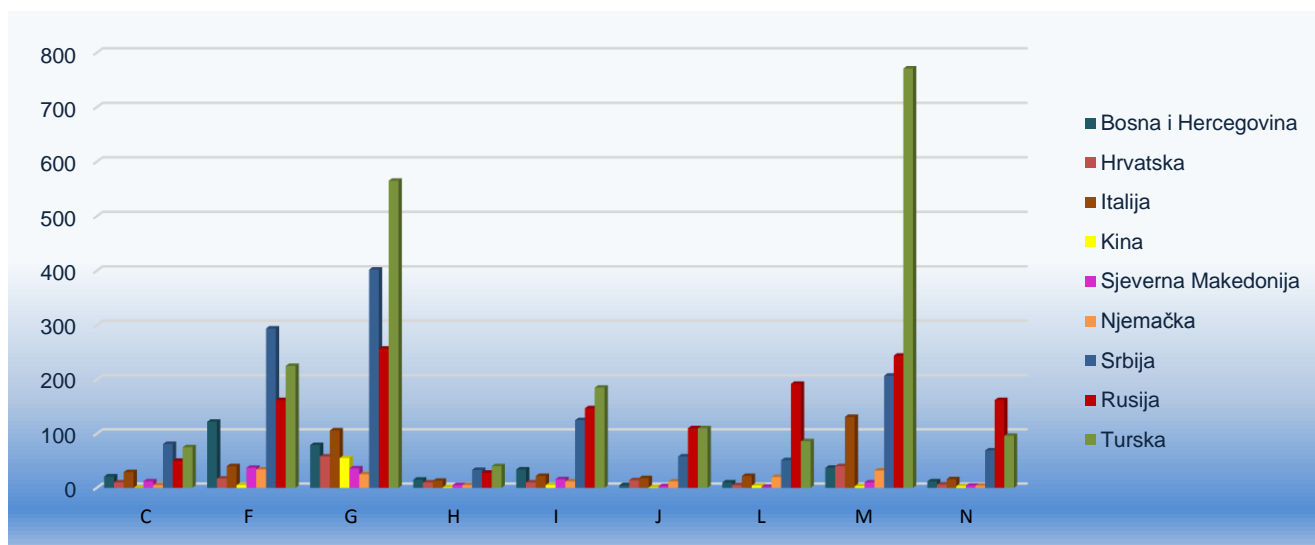
Šifra sektora	Naziv sektora	2014	2015	2016	2017	2018
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	0,9%	0,8%	0,9%	0,8%	0,7%
B	Vađenje ruda i kamena	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%
C	Prerađivačka industrija	5,0%	5,0%	5,6%	5,3%	4,7%
D	Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacijom	0,8%	0,5%	0,5%	0,7%	0,5%
E	Snabdijevanje vodom; upravljanje otpadnim vodama, kontrol. procesa; uklanjanje otpada i slične aktivnosti	0,4%	0,3%	0,4%	0,5%	0,4%
F	Građevinarstvo	14,4%	14,3%	14,9%	14,3%	13,8%
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	23,3%	22,6%	23,5%	23,1%	22,5%
H	Saobraćaj i skaldištenje	2,6%	2,5%	2,5%	2,8%	2,6%
I	Usluge smještaja i ishrane	8,5%	8,8%	8,9%	8,3%	8,1%
J	Informisanje i komunikacije	6,1%	7,5%	6,6%	6,6%	6,6%
K	Finans. djelatnosti i djelatnost osiguranja	0,6%	0,6%	0,7%	1,3%	1,1%
L	Poslovanje nekretninama	8,8%	8,0%	7,5%	7,8%	7,3%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	14,6%	15,3%	14,9%	16,7%	20,8%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	8,0%	7,6%	7,0%	6,5%	6,0%
O	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
P	Obrazovanje	0,6%	0,6%	0,6%	0,4%	0,5%
Q	Zdravstvena i socijalna zaštita	0,3%	0,3%	0,2%	0,3%	0,2%
R	Umjetničke zabavne i rekreativne djelatnosti	2,2%	2,4%	2,4%	2,1%	1,8%
S	Ostale uslužne djelatnosti	2,8%	2,8%	2,8%	2,3%	2,2%
T	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavca; djel. domaćinstava koja proizv. robu i usluge za sopstvene potrebe	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	UKUPNO	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Prema procentualnom učešću u 2018. godini, kao i u prethodnim godinama prednjače vlasnici - osnivači koji svoju djelatnost obavljaju u sektorima: trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala (2018. godine – 22,5% ; 2017. godine – 23,1%); građevinarstvo (2018. godine – 13,8%; 2017. godine – 14,3 %); stručne, naučne i tehničke djelatnosti (2018. godine – 20,8%; 2017. godine – 16,7%) i poslovanje nekretninama (2018. godine – 7,3%; 2017. godine – 7,8%)

Grafik 3. Procentualno učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu, posmatrano prema sektorima djelatnosti

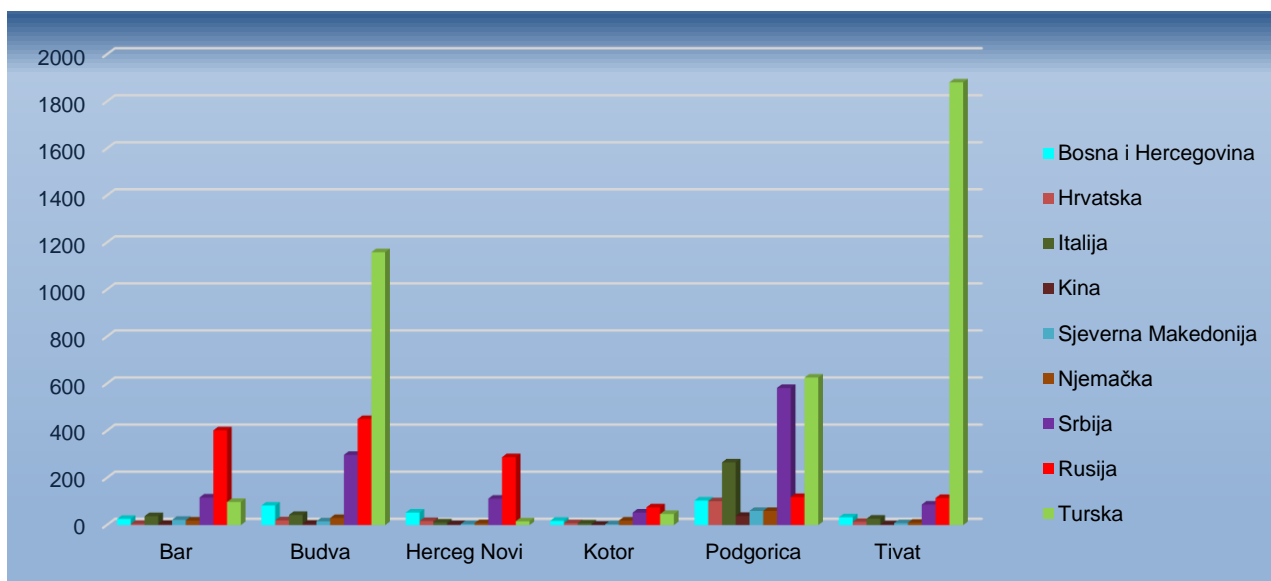

Grafik 4. Poslovni subjekti u stranom vlasništvu posmatrani prema sektorima djelatnosti i zemlji porijekla vlasnika

Grafik 4. prikazuje učešće poslovnih subjekata u stranom vlasništvu posmatrano prema sektorima djelatnosti i zemlji porijekla vlasnika. Ono što se može primijetiti jeste da su u svim sektorima djelatnosti, kao i u prethodnoj godini, najzastupljeniji poslovni subjekti čiji su vlasnici porijeklom iz Rusije i Srbije. Takođe, može se zaključiti da su poslovni subjekti koji su u vlasništvu fizičkih i pravnih lica porijeklom iz Narodne Republike Kine i Italije, na teritoriji Crne Gore, najviše orjentisani na djelatnosti u okviru sektora G - *Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala*. Evidentno je i to da su osim poslovnih subjekata čiji su vlasnici iz Rusije i Srbije i poslovni subjekti koji su u vlasništvu pravnih i fizičkih lica iz Bosne i Hercegovine veoma zastupljeni u sektoru F - *Građevinarstvo*. Što se tiče poslovnih subjekata čiji su vlasnici pravna i fizička lica iz Turske može se primijetiti značajna zastupljenost u sektorima F - *Građevinarstvo*, G - *Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala*, I - *Usluge smještaja i ishrane* i M - *Stručne, naučne i tehničke djelatnosti*.

Grafik 5. Poslovni subjekti u stranom vlasništvu posmatrani po opštinama i zemlji porijekla vlasnika

Poslovnih subjekata koji su u vlasništvu fizičkih i pravnih lica iz Rusije najviše ima u primorskim gradovima Crne Gore (Bar, Budva, Herceg Novi, Kotor i Tivat). Takođe, primjećuje se da poslovnih subjekata koji su u vlasništvu fizičkih i pravnih lica iz Italije i Srbije, najviše ima na teritoriji Podgorice. Poslovnih subjekata koji su u vlasništvu fizičkih i pravnih lica iz Turske najviše ima u opštinama Tivat, Budva i Podgorica.

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Poslovni subjekat u stranom vlasništvu može se definisati kao subjekat čiji vlasnici (fizička i/ili pravna lica) dolaze iz određene strane zemlje. Ovakve subjekte prepoznajemo prema oznaci porijekla kapitala.

Predmet ove analize su aktivni poslovni subjekti. **Aktivni poslovni subjekti** su oni koji su u posmatranoj godini obavljali određenu privrednu djelatnost, imali zaposlene radnike i ostvarili određeni promet.

Izvori podataka koji su korišćeni za ovu analizu su:

- eksterni izvori (administrativni izvor-Centralni Registar privrednih subjekata - Poreska uprava)
- interni izvor- Statistički Biznis Registar koji se koristi isključivo u statističke svrhe.

Statistički Biznis Registar je pouzdan izvor podataka o populaciji i demografiji poslovnih subjekata. On služi kao okvir za uzimanje uzoraka za sva istraživanja poslovnih statistika u okviru nacionalnog statističkog sistema, obezbijuje bazu iz koje se uzimaju adresni podaci za slanje upitnika u statističkim istraživanjima, itd. Jedan takav registar se smatra sistemom koji pretvara podatke iz administrativnih izvora u podatke pogodne za statističku upotrebu. Značaj statističkog biznis registra je i u tome da je on ažuran dosije koji sadrži sve statističke jedinice koje su aktivne na teritoriji Crne Gore, koje ostvaruju prihode i koje posjeduju relevantne statističke i administrativne atribute.

Izdaje i štampa Uprava za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-969 ; telefaks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremilo:

mr Marijana POPOVIĆ - RONČEVIĆ

e-mail: contact@monstat.org